

Suomen UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -mallin arviointitapaaminen

SUOMEN UNICEF TÄYTTÄÄ TÄMÄN LOMAKKEEN

Arviointitapaamisen sisältö

Arviointitapaaminen järjestetään, kun kunta on toteuttanut Lapsiystävällinen kunta -työn toimintasuunnitelmaa noin kaksi vuotta. [Arviointitapaamisessa](#) kunta ja Suomen UNICEF arvioivat kunnan Lapsiystävällinen kunta -työn etenemistä ja tuloksia yhdessä. Tapaamisessa tarkastellaan, miten kunnan Lapsiystävällinen kunta -työn tavoitteet on saavutettu ja millaisiin tuloksiin kunnassa on päästy.

Arviointitapaamisen lomake

Tälle arviointitapaamisen lomakkeelle Suomen UNICEFin edustajat kirjaavat, miten kunnan Lapsiystävällinen kunta -työn tavoitteet ja toimenpiteet ovat toteutuneet ja onko kunta saavuttanut tavoitellut tulokset. Arviointilomake koostuu seitsemästä osiosta:

1. Arviointitapaamisen taustatiedot
2. Lapsiystävällinen kunta -työn koordinaattorakenne ja työn toimintaedellytykset kunnassa
3. Lapsiystävällinen kunta -työn viestintä
4. Lapsiystävällinen kunta -työn toteuttaminen mallin pääperiaatteiden mukaisesti
5. Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelman toteuttaminen ja työn tulokset
6. Kunnan palaute Suomen UNICEFille Lapsiystävällinen kunta -yhteistyöstä
7. Lapsiystävällinen kunta -tunnustus ja seuraavat askeleet

Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen myöntäminen

Mikäli kunnan Lapsiystävällinen kunta -työ on edennyt Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen [neljän kriteerin](#) mukaisesti, Suomen UNICEF myöntää kunnalle tunnustuksen. Se on voimassa kaksi tai neljä vuotta myöntämisestä (riippuen kunnan vaiheesta). Lapsiystävällinen kunta -tunnustus annetaan niiden tavoitteiden saavuttamisesta, jotka on määritelty juuri Lapsiystävällinen kunta -mallin yhteistyön alla sekä kirjattu mallin toimintasuunnitelmaan. Kaikki kunnassa tehty työ lasten hyväksi ei siis ole tunnustuksen myöntämisen peruste, vaan kriteerinä on se, mistä on erikseen sovittu Suomen UNICEFin kanssa.

Suomen UNICEFin edustajat perehtyvät ennen arviointitapaamista kunnan tietoihin Lapsiystävällinen kunta -digipalvelussa. Näitä tietoja ovat toimintasuunnitelmassa olleiden nykytilan kartoituksen indikaattoreiden päivitys, toimintasuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden eteneminen ja tulokset, kunnan toimittama lisämateriaali lasten tavoitteen arvioinnista sekä kunnan täyttämä erillinen itsearviointilomake. Kun Suomen UNICEF arvioi, myönnetäänkö kunnalle Lapsiystävällinen kunta -tunnustus, se hyödyntää kaikkia näitä edellä mainittuja tietoja sekä arviointitapaamisessa käytyjä keskusteluja.

1. Arviointitapaamisen taustatiedot

Arviointitapaamisen ajankohta

24.11.2025

Kunta

Tammela

Arviointitapaamisessa arvioitava toimintakausi

2021–11/2025

Muuta taustatietoa arviointitapaamiseen liittyen

Lapsiystävällinen kunta -työ on käynnistynyt Tammelassa vuonna 2016 ja ensimmäinen UNICEFin tunnustus on myönnetty vuonna 2018, toinen 2020. Nyt käynnissä on ollut nelivuotinen toimintasuunnitelmakausi.

Tämän toimintakauden ensimmäinen seurantatapaaminen on pidetty toukokuussa 2022. Toinen seurantatapaaminen pidettiin syksyllä 2024, kun suunnitelmaa oli toteutettu 2 vuotta (normaalisti seurantatapaamiset pidetään vuoden välein). Toinen seurantatapaaminen UNICEFin kanssa viivästyi kunnassa tapahtuneiden muutosten, mm. koordinaattorivaihdoksen ja koordinaatioryhmän uudistumisen vuoksi. Alkuperäisen aikataulun mukaan arviointitapaaminen oli aikataulutettu pidettäväksi keväällä 2025.

Kunnan edustajat arviointitapaamisessa

[Redacted content]

Suomen UNICEFin edustajat arviointitapaamisessa

2. Lapsiystävällinen kunta -työn koordinaattiorakenne ja työn toimintaedellytykset kunnassa

Lapsiystävällinen kunta -koordinaattori

- Koordinaattori on pysynyt samana kuluneen toimintakauden aikana kyllä ei
- Kunta on varmistanut, että koordinaattorin työnkuvassa on varattu Lapsiystävällinen kunta -työlle riittävästi työaikaa kyllä ei
- Arvio koordinaattorin Lapsiystävällinen kunta -työhön käyttämästä työajasta (%)

10

Huomiot koordinaattorin toimintaedellytyksiin liittyen:

Kunnan itsearviointilomakkeella:

Koordinaattorin työajasta on varattu 10 % lyk-työhön. 10 prosenttia on aika vähän ja ajoittain tuntuu, ettei aika riitä. Tosin toisinaan lyk-työtä on vähemmän ja siten ajankäyttö tasaantuu. Lyktyöryhmä on aktiivinen toimija, joten se on myös voimavara lyk-työn kokonaisuuden kannalta.

Lapsiystävällinen kunta -koordinaatioryhmä

- Kunnan koordinaatioryhmän kokoonpano on pysynyt samana kyllä ei
- Kunta on varmistanut, että kunnan henkilöstöön kuuluville koordinaatioryhmän jäsenille on varattu riittävästi aikaa Lapsiystävällinen kunta -työlle. kyllä ei
- Kunta on varmistanut, että koordinaatioryhmässä on edustettuina kunnan kaikki eri toimialat ja muut keskeiset toimijat, kunnan luottamushenkilö/-öitä ja kunnan viestintä kyllä ei
- Kunta on kutsunut koordinaatioryhmään tarvittavat kunnan ulkopuoliset keskeiset toimijat, kuten hyvinvointialueen työntekijän. Mukaan kutsutaan myös muita aktiivisia toimijoita, jotka edistävät lapsen oikeuksia kunnassa, kuten kolmannen ja neljännen sektorin edustajia ja/tai elinkeinoelämän edustajia. kyllä ei
- Kunta on varmistanut, että koordinaatioryhmässä on lasten ja nuorten edustaja/t tai lasten osallisuus varmistettu muulla tavoin. kyllä ei
- Kunta on varmistanut, että koordinaatioryhmällä on tarvittava mandaatti ja tuki kunnan johdolta Lapsiystävällinen kunta -työn toteuttamiseksi koko kunnan tasoisena yhteisenä työnä. kyllä ei
- Koordinaatioryhmä on kokoontunut säännöllisesti ja edistänyt, seurannut ja arvioinut Lapsiystävällinen kunta -työtä kunnassa. kyllä ei

Huomiot kunnan koordinaatioryhmän toimintaedellytyksiin liittyen:

Kunnan itsearviointilomakkeella:

Tammelassa toimii aktiivinen laaja hyvinvointiryhmä, jonka osa lapsiystävällinen kunta koordinaatioryhmä on. Tammelassa toimii myös lyk-työrukkaneen, joka on ydinryhmä suunnittelemaan lyk-toimintaa sekä seuraamaan työvaiheiden ja tavoitteiden toteutumista. Koordinaatioryhmän kokoonpano on muuttunut, koska kunnan työntekijöitä on vaihtunut. Uusi koordinaatioryhmä aloitti työnsä syksyllä 2024. Siitä asti koordinaatioryhmä on pysynyt lukuun ottamatta valtuustokauden tuomia muutoksia poliittisissa edustajissa. Lyk-työrukkaneen uudistettiin vuosi sitten ja se on nyt pysynyt samana.

Lasten ja nuorten osallisuus koordinaatioryhmässä:

Lasten osallisuus on varmistettu sillä, että koordinaatioryhmään on kutsuttu nuorisovaltuuston edustaja. Nuorisovaltuuston edustaja on sivistyslautakunnan kokouksissa.

Lyk-koordinaattori on vierailut nuorisovaltuuston kokouksessa.

Lapsia kuullaan varhaiskasvatuksen ja koulujen toimesta. Yksiköihin annetaan kysymyksiä tai tehtäviä, joita opettajat käsittelevät lasten kanssa.

Arviointitapaamisessa:

Kunnassa on koordinaatioryhmän lisäksi ns. LYK-työrukkaneen, ja yleinen näkemys on, että tämä rakenne on toiminut hyvin. Laajassa hyvinvointiryhmässä on ollut myös nuva:n edustaja kutsuttuna, mutta hän ei ole päässyt osallistumaan.

Ei ole viestintäedustajaa ryhmässä. Viestinnästä vastaavalla yhdistetty tehtävä kulttuuri- ja viestintäasioissa, kuten usein pienemmissä kunnissa. On kuitenkin laajassa hyvinvointityöryhmässä mukana.

Kunnan toimintaympäristössä tapahtuneet tai tapahtumassa olevat muutokset, jotka vaikuttavat Lapsiystävällinen kunta -työhön: Millaisia vaikutuksia muutoksilla on Lapsiystävällinen kunta -työhön? Miten kunta varmistaa, että työ etenee muutoksista huolimatta?

Kunnan itsearviointilomakkeella:

On tunnistettu. Muutokset vaativat perehtymistä uudistuksiin ja uusiin käytäntöihin. Syntyvyys laskee, moninaisuus lisääntyy, opetussuunnitelmat ja lapsen tuki uudistunut. Nämä vaativat omaksumaan uusia käytäntöjä. Olemme tiedostaneet muutokset ja alkaneet tehdä suunnitelmia ja toimenpiteitä näihin mm. ProVaka, ProKoulu ja inklusiosuunnitelmat.

Yhdistämme asioita kokonaisuudeksi.

Tammelan kunnan strategiassa on huomioitu lapsiystävällisen kunnan tavoitteet.

Kunnassa on toimialat ylittävää yhteistyötä aktiivisesti. Yhdessä toimien varmistamme lyk-työn etenemisen kunnassa.

Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa on tehty inklusiosuunnitelmat, mitkä tukevat Lapsen oikeuksien toteutumista. Suunnitelmien toteutuminen edellyttää toiminnan arviointia suhteessa inklusiivisiin periaatteisiin.

Suomen UNICEF kiittää kuntaa koordinaatorakenteeseen ja koordinaattoriin liittyen

Lapsiystävällinen kunta -työllä on Tammelassa hyvä koordinaatorakenne ja työtä edistää sitoutunut koordinaattori, hyvinvointiryhmä sekä LYK-ydinryhmä. Koordinaatorakenteessa on hyvä edustus kunnan eri toimijoita, nuorisovaltuuston edustaja, luottamushenkilö sekä hyvinvointialueen edustus.

Suomen UNICEFin kehittämisehdotukset kunnalle koordinaatorakenteeseen liittyen

Unicef suosittelee, että kunnassa jatketaan keskustelua siitä, miten voidaan varmistaa, että nuvan edustajat pääsisivät paremmin osallistumaan LYK-kehittämistoimintaan osana koordinaatioryhmän toimintaa.

Varmistatthan jatkossakin, että

- koordinaattorilla on riittävät resurssit ja mandaatti työn toteuttamiseksi
- koordinaatioryhmän kokoonpano säilyy monipuolisena ja vastaa edelleen LYK-mallin edellytyksiä
- koordinaatioryhmään osallistuvilta lapsilta ja nuorilta kysytään säännöllisesti palautetta ryhmän työskentelyyn osallistumisesta ja, että kehitysehdotukset otetaan huomioon,
- koordinaatioryhmällä on edelleen tarvittava mandaatti edistää laajamittaista työtä koko kunnassa.

3. Lapsiystävällinen kunta -työn viestintä

Miten kunta on viestinyt kuntalaisille, lapset mukaan lukien, Lapsiystävällinen kunta -työstä? Miten tämän viestinnän tuloksia on seurattu ja mitattu?

Lapsiystävällinen kunta -työn viestinnässä kuntalaisille on keskitytty erityisesti sähköiseen viestintään kaupungin verkkosivuilla ja sosiaalisessa mediassa.

Koordinaatioryhmän näkemyksiä arviointitapaamisessa ja raportoinnissa:

- Kunta on osana Lapsiystävällinen kunta toimintasuunnitelman (tavoite 2) tehnyt yhdenvertaisuutta edistävää ja erilaisuudesta iloitsevaa kuntalaisviestintää
- LYK-viestinnän juurruttaminen osaksi kunnan viestintää: Kunta on tehnyt viestintäsuunnitelman sekä -strategian vuonna 2024, johon LYK sisällytetty. Viimeisellä vuosikvartaalilla kunnan viestinnässä on painotus LYK-toiminnasta viestimisessä, mutta LYK-teemaista viestintää tehdään myös koko vuoden ajan. Somessa julkaistaan lasten kanssa tehtyjä asioita mm. toimintaympäristön kehittämisestä ja toiminnasta. Kunnassa on viestintä- ja kulttuurikoordinaattori. Some-viestinnässä hyödynnetään videoita, kuvia ja kirjoitettua tekstiä.

Lasten osallisuus viestinnässä:

- Vuosi 2023-2024 oli tet-harjoittelijoina nuoria tekemässä somepostauksia.

- Kunnan somettaja (rapfaija) teki lasten ja nuorten kanssa videoita kunnan someen (fb, ig, tiktok). Videoilla lapset ja nuoret kertoivat heille tärkeistä asioista.
- Kirjastossa kirjavinkkaukset nuorten tekemänä.
- Varhaiskasvatuksessa lapset ovat kertoneet ja piirtäneet, mitä oikeuksia heillä on. Syksyllä 2024 osallistuimme Lapsen oikeudet -kultueeseen, johon lapset laativat kyltit heille tärkeimmistä oikeuksista. Kuljimme Lapsen oikeuksien kylttien kanssa halki Tammelan keskustan Lapsen oikeuksien päivänä järjestettyyn Lapsen oikeuksia käsittelevään teatteriesitykseen.
- Syksy 2025: Lapset ovat tehneet videoterveiset ja lapsivaikutusten lasit päättäjille.

Koordinaatioryhmän näkemyksiä arviointitapaamisessa:

- Kunnassa ei tehdä systemaattista seurantaa eri kohderyhmien osalta, mutta kulttuuri- ja viestintäkoordinaattori seuraa viestien tavoitavuutta mm. somessa.

Lapsille ja nuorille viestiminen:

- Nuoret toivat esiin tapaamisessa, että parhaiten he saavat viestiä kunnan toiminnasta koulun kautta ja instagramissa. Kunta on tunnistanut nämä nuorten mainitsemat viestintäkanavat ja hyödyntävät näitä kanavia nuorille viestimisessä. Lisäksi viestintää LYK-työstä ja lapsen oikeuksista tapahtuu erityisesti varhaiskasvatusikäisten lasten kanssa arjen kohtaamisissa.

Miten kunta on viestinyt kunnan organisaation sisällä Lapsiystävällinen kunta -työstä? Miten tämän viestinnän tuloksia on seurattu ja mitattu?

Henkilöstölle ja luottamushenkilöille:

Kunnan viestintä on ollut aktiivista LYK-toimintasuunnitelman eri tavoitteissa niin henkilöstölle kuin luottamushenkilöille. Kunnan kokonaisvaltainen toimintatapa edistää lapsen oikeuksia pitää sisällään aktiivisen viestinnän asioista eri kohderyhmille kunnan sisällä.

Suomen UNICEF kiittää kunnan Lapsiystävällinen kunta -viestintään liittyen

Hienoa, että LYK-toimintasuunnitelman tavoitteet, toimintasuunnitelmat ja muistioid ovat näkyvillä kunnan nettisivuilla. Kuntalaiset pääsevät helposti halutessaan perehtymään kunnan LYK-työhön!

Lisäksi kunta on erittäin hienosti viestinyt lapsille Lapsiystävällinen kunta -työstä, erityisesti painopiste varhaiskasvatusikäisissä lapsissa on ollut todella ansiokasta. Kunnan kokonaisvaltainen työskentelyote sisältää luontevasti viestintää eri kohderyhmille kunnan sisällä ja luottamushenkilöille.

Suomen UNICEFin suositukset ja edellytykset Lapsiystävällinen kunta -viestintään liittyen

Suosittellemme:

- Viestimään laajasti LYK-tunnuksesta sekä seuraavista askeleista kunnan LYK-työssä.
- Varmistamaan, että LYK-koordinaatioryhmän yhteistyö kunnan viestinnän kanssa on aktiivista

- Viestimään lapsille ja nuorille erityisesti silloin kun heidän näkemyksiään on pyydetty kunnan kehittämistyössä, jotta lapset ja nuoret tietävät miten heidän viestinsä on otettu huomioon ja mitä vaikutuksia niillä on ollut.

Lisäksi kannustamme:

- Käyttämään viestinnässä edelleenkin laajasti eri viestintäkanavia.
- Seuraamaan ja mittaamaan entistä vahvemmin viestinnän tuloksia ja kehittämään toimintaa sen perusteella.
- Ottamaan edelleen lapset ja nuoret mukaan viestinnän suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin.
- Pohtimaan edelleen, tarvitsevatko kunnassanne eri kohderyhmät erilaista, kohderyhmäkohtaista viestintää.
- Pohtimaan edelleen, miten varmistetaan, että kunnan eri tilanteissa elävät ja eri taustoista tulevat lapset ja nuoret saavat tietoa LYK-työstä ja lapsen oikeuksista.

Tukea viestintään:

- Suomen UNICEFin LYK-viestintävinkkiopas. Opas löytyy Lapsiystävällinen kunta -digipalvelun kuntakohtaisesta osiosta Hyödylliset linkit -otsikon alta.
- Lapsiystävällinen kunta -koordinaattoreiden Teamsiin on koottu hyviä käytäntöjä viestintään liittyen. Koonti löytyy Teamsin Viestintä-kansion alta.

Kaikissa kunnan LYK-viestinnän kysymyksissä voi olla yhteydessä Suomen UNICEFin viestinnän asiantuntija Maija Puskaan, maija.puska@unicef.fi.

4. Lapsiystävällinen kunta -työn toteuttaminen mallin pääperiaatteiden mukaisesti

Lapsiystävällinen kunta -mallin pääperiaatteiden toteutuminen ja Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelman tavoitteiden toteutuminen

- Kunta on edennyt Lapsiystävällinen kunta -työssään mallin työvaiheiden ja niihin liittyvien ohjeistusten mukaisesti kyllä ei
- Kunta on valinnut toimintasuunnitelmaan tavoitteiksi sellaisia indikaattoreita, jotka ovat kunnassa tasolla 1—2. kyllä ei
- Ainakin yksi toimintasuunnitelman tavoitteista on valittu yhdessä lasten ja nuorten kanssa. Tavoitteen teema on noussut esiin nykytilan kartoituksen lasten kuulemisessa. kyllä ei
- Toimintasuunnitelman toimenpiteissä on varmistettu, että ne ulottuvat laajasti kunnan eri toimialoille. kyllä ei
- Toimintasuunnitelman toimenpiteissä on varmistettu, että niiden avulla saadaan aikaan pysyviä muutoksia kunnan lasten ja nuorten elämässä. kyllä ei
- Lasten osallisuus on varmistettu toimintasuunnitelman toimenpiteissä (silloin kun se mahdollista). kyllä ei

- Kunnan koordinaatioryhmä on toteuttanut säännöllistä seurantaa ja itsearviointia digipalveluun tavoitteiden ja toimenpiteiden etenemisestä? kyllä ei
- Kunta on viestinyt Lapsiystävällinen kunta -työstään aktiivisesti. kyllä ei

5. Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelman toteuttaminen ja työn tulokset

Kunnan Lapsiystävällinen kunta -koordinaatioryhmän omia huomioita Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelman toteuttamisesta vuosina 2022-2025

Tapaamisen esittelykierroksen kysymys osallistujille:

Mistä kuntanne LYK-työn tuloksesta ja onnistumisesta olet erityisen ylpeä?

- Kunnassa on toimiva porukka tekemässä LYK-työtä
- Tarjoamme sellaista tukea, jota lapset tarvitsevat ikäkausittain
- Ajatusmaailman muutos: olemme saaneet lapsiystävällisyyttä strategiaan tavoitteisiin ja osaksi konkreettista toimintaa, erityisen tärkeäksi kunnassa nähdään lasten ja nuorten tasavertainen kohtelu
- Kuntapäätäjät myös sitoutettu lapsen oikeuksiin, tästä konkreettisena tuloksena mm. maksuton varhaiskasvatus
- Nuorten näkemyksissä tuli esiin mm. tyytyväisyys kunnan uuteen kouluun
- Lapsiystävällinen kunta on tuonut esiin uusia ja mielenkiintoisia asioita ja avannut silmiä lapsen oikeuksiin liittyen
- On kehitetty osallisuutta ja yhdenvertaisuutta, samoin kuin leikkiympäristöjä sekä sisällytetty taidetta leikkitoimintaan
- Yhteistyö kunnan ja seurakunnan kanssa tiivistä
- Tulevaisuusorientaatio, hienoa, on se, että saa kokeilla ja testata ja katsoa mitä tuloksia saadaan aikaan
- Kevään kuntavaalien jälkeen uusille toimielimille on järjestetty perehdytystilaisuuksia, joissa LYK on ollut mukana ja tämä on herättänyt positiivista kiinnostusta
- Lisäksi tapaamisessa katsottiin yhdessä lasten terveisiä videon välityksellä

Nuorten puheenvuoro tapaamisessa:

Tammelassa on helppo olla oma itsensä, ja meitä nuoria kuunnellaan: harrastukset, hengailu, luonto ja kavereiden kanssa oleminen on helppoa, kirjasto + kaupat ovat lähellä, ja tämä helpottaa arkea. Mielenkiintoista kysyä – mutta onko niillä oikeasti vaikutusta?

Suomen UNICEF kiittää kuntaa Lapsiystävällinen kunta -työn toimintasuunnitelman toteuttamisesta ja tuloksista vuosina 2022–2025.

(Huom. Toimintasuunnitelman tavoitekohtaiset huomiot alempana)

Tammelan toimintasuunnitelmassa on ollut 5 tavoitetta ja 14 toimenpidettä. Tammelalla on ollut monipuolinen toimintasuunnitelma, jota on edistetty toimintasuunnitelmakauden ajan pääosin sujuvasti ja suunnitelmallisesti, pysyviin muutoksiin tähdäten.

Valtaosa suunnitelluista toimenpiteistä on saatu valmiiksi. Työtä on tehty kokonaisvaltaisella otteella ja nivoen tavoitteita osaksi myös muuta lasten hyvinvointia edistävää kunnan työtä.

Työ on tuottanut positiivista kehitystä sekä tasonousua (indikaattoreihin perustuvissa tavoitteissa) kaikkien tavoitteiden osalta. Lasten osallisuus on toteutunut toimenpiteissä hyvin.

Suomen UNICEFin yleiset kehittämissuositukset kunnalle Lapsiystävällinen kunta -työn jatkoon liittyen

Kannustamme uudella LYK-toimintasuunnitelmakaudella

- varmistamaan edelleen, että LYK-työtä tehdään vahvasti ja laajamittaisesti yhdessä kaikenikäisten lasten kanssa, heitä kuullen ja kuunnellen ja kehitystyöhön mukaan jo suunnitteluvaiheesta mukaan ottaen.
- varmistamaan, että tulevaan uuteen LYK-toimintasuunnitelmaan valitaan kunnan lasten ajankohtaisiin tarpeisiin vastaavat selkeät tavoitteet ja toimenpiteet,
- keskittymään erityisesti eri tavoin syrjinnän vaarassa ja/tai kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien lasten oikeuksien edistämiseen
- varmistamaan edelleen, että LYK-työtä toteutetaan jatkossakin vahvasti yhteisenä ja laajamittaisena, koko kunnan yhteisenä työnä.
- varmistamaan, että toimenpiteillä pyritään entistäkin rakenteellisempiin ja pitkäkestoisin muutoksiin
- varmistamaan edelleen, että toimenpiteistä jää merkittäviä, pysyviä vaikutuksia lasten elämään

Suomen UNICEFin tavoitekohtaiset huomiot kunnan Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelman tuloksista

TAVOITE 1. Kunnan viranhaltijat, työntekijät, luottamushenkilöt ja keskeiset sidosryhmät on perehdytetty lapsen oikeuksiin. Lapsen oikeudet ovat osana kunnan perehdytysohjelmia.

Indikaattori:

Lapsenoikeusteema: Lapsen oikeudet kunnan rakenteissa

Kunnan oma arvio indikaattorin lähtötasosta:

taso 1 taso 2

Kunnan oma arvio indikaattorin tasosta nyt: taso 1 taso 2 taso 3 taso 4

Suomen UNICEFin arvio indikaattorin tasosta nyt: taso 1 taso 2 taso 3 taso 4

Kunnan oma arvio tavoitteen toteutumisesta (%)

Ovatko tavoitteelle asetetut toimenpiteet toteutuneet suunnitelman mukaisesti?

kyllä, kaikki valtaosin kyllä vain osittain ei lainkaan

Onko toimenpiteet ulotettu laajasti kunnan eri toimialoille (silloin kun mahdollista)?

kyllä pääsääntöisesti ei

Onko lasten osallisuus toteutunut tavoitteen toimenpiteissä (silloin kun se mahdollista)?

kyllä pääsääntöisesti ei

Onko toimenpiteissä varmistettu, että saadaan aikaan pysyviä muutoksia lasten elämässä?

kyllä pääsääntöisesti ei

Koordinaatioryhmän näkemyksiä tavoitteen toteutumisesta

Koordinaatioryhmän näkemyksiä arviointitapaamisessa:

Palaute perehdytysmateriaalista on ollut positiivista. On koettu, että perehdytysmateriaali on runsasta, mutta sitä ei ole lähdetty supistamaan, koska kaikki sisältö koetaan tärkeäksi. Materiaali on toimitettu kaikille kunnan työntekijöille ja seurakunnalle, lisäksi jaettu myös eOppivan materiaali kaikille. Sitä, miten perehdytysmateriaalia on otettu haltuun tai kuinka moni on käynyt koulutuksia, ei olla seurattu systemaattisesti.

Perehdytys on tehty kaikille palvelualueille, samoin lautakunnissa, valtuustossa ja kunnanhallituksessa on käyty pitämässä perehdytys. Myös kunnan johtoryhmä on jo toista kertaa perehdytetty lapsen oikeuksiin materiaalin avulla. Jatkumon varmistaminen, eli se, että lapsen oikeudet ovat pysyvä osa ja säännöllinen osa työntekijöiden koulutusta, on asia, jonka pohtimista kunnassa jatketaan.

Suomen UNICEFin kokonaisarvio ja huomiot tavoitteen toteutumisesta

Toimenpiteiden toteutuminen ja tulokset

Suomen UNICEFin kokonaisarvion mukaan tavoitteen kolme toimenpidettä ovat toteutuneet, ja indikaattorissa on saavutettu tasonousua tasolta 2 tasolle 3. Kunta lähestyy jo hyvin tasoa neljä, sillä keskeisistä sidosryhmistä seurakunta on myös perehdytetty lapsen oikeuksiin. Jatkossa esimerkiksi kolmannen sektorin toimijat olisivat luonteva sidosryhmä, jolle perehdytystä voisi toteuttaa ja juurruttaa osaksi kunnan ja kolmannen sektorin yhteistyötä.

Taso 3: Toteutuu hyvin

Suuri osa työntekijöistä ja luottamushenkilöistä perehdytetään ihmis- ja lapsen oikeuksiin. Lapsen oikeudet ovat osa kunnan perehdytysohjelmia.

Taso 4: Toteutuu erinomaisesti

Lähes kaikki viranhaltijat ja työntekijät ja kaikki luottamushenkilöt perehdytetään ihmis- ja lapsen oikeuksiin osana kunnan perehdytysohjelmia. Koulutusta tarjotaan myös keskeisimmille sidosryhmille.

Suomen UNICEFin kokonaisarvio tästä tavoitteesta: Tammelan kunnan luoma perehdytysmateriaali lapsen oikeuksista on monipuolinen ja kattava, ja lisäksi perehdytystä on toteutettu systemaattisesti läpi koko kunnan sekä seurakunnan kanssa. Erityiskiitoksen Tammela saa siitä, miten hienosti lasten ja nuorten ääni ja viestit on sisällytetty osaksi perehdytysmateriaalia. Näillä toimenpiteillä Tammela on varmistanut, että kaikki kunnan toimijat jakavat saman ymmärryksen lapsen oikeuksista, mikä on tärkeä edellytys lapsen oikeuksien edistämiseksi jatkossa.

Nostoja toimenpidekohtaisista tuloksista ja huomioita

TP1: Perehdytysohjelmassa on osuus lapsiystävällinen kunta –mallista ja lapsen oikeuksista sekä ohjaus saatavilla olevaan lisäkoulutukseen (esim. lapsistrategiassa lueteltu materiaali). Kootaan perehdytysohjelmaan lasten ajatuksia LYK:stä ja lapsen oikeuksista. Lapset kertovat perehdytysohjelman kautta LYK:stä ja lapsen oikeuksista uudelle työntekijälle.

→ Kunta on kerännyt erittäin kattavasti lapsilta ja nuorilta näkemyksiä lapsen oikeuksista ja sisällyttänyt ne perehdytysaineistoon.

TP2: Esihenkilöt käyvät kunnan uuden viranhaltijan ja työntekijän kanssa läpi LYK-mallin ja lapsen oikeudet perehdytysvaiheessa. Jos viranhaltija tai työntekijä valmistele työssään päätösehdotuksia, esihenkilö ohjaa hänet hyvinvointikoordinaattorin luokse, joka opastaa lapsivaikutusten arvioinnin käytössä.

→ Erittäin hyvin juurrutettu osaksi uusien työntekijöiden perehdytystä. Lisäksi kunta toi tapaamisessa esiin, että perehdytys on toimintaa, jonka jatkuvuudesta pidetään huolta.

TP3: Kunnan luottamushenkilöt on perehdytetty lapsen oikeuksiin. Valtuustokauden alussa 1-2 perehdytystilaisuutta luottamushenkilöille lapsen oikeuksista.

→ Erittäin hienosti hyödynnetty lasten omaa ääntä, samoin kytketty lapsivaikutusarviointi osaksi lapsen oikeuksien perehtymistä.

Lasten osallisuuden toteutuminen

On toteutunut erinomaisesti ja sisällytetty osaksi perehdytysmateriaalia. Erinomaista työtä!

Suomen UNICEFin huomiot ja suositukset jatkoa varten

Varmistattehan jatkotyössänne, että

- kouluttautumista jatketaan ja sille varmistetaan paikka pysyvissä rakenteissa – erityisesti luottamushenkilöiden kohdalla
- pohditte, miten perehdytyksen ja eOppivan koulutusten toteutumista voi seurata, esimerkiksi työntekijöiden ja viranhaltijoiden kohdalla ilmoitus esihenkilölle koulutuksen suorittamisesta voisi olla yksi keino.
- LYK-perehdytyspakettia päivitetään säännöllisesti ja pakettiin perehtymistä seurataan edelleen, jotta se tavoittaa kaikki kunnan nykyiset ja uudet työntekijät,

- lapsenoikeuskoulutuksista tulee pysyvä osa kuntanne koulutusrakenteita niin työntekijöille kuin luottamushenkilöillekin, esimerkiksi kirjauksilla ohjaaviin asiakirjoihin, jottei perehdytys ja koulutukset ole henkilöriippuvaisia
- lapsenoikeuskoulutuksissa kuuluu jatkossakin vahvasti myös kunnan lasten ja nuorten oma ääni ja kokemukset

TAVOITE 2. Kunta ehkäisee syrjintää pyrkimällä vaikuttamaan kuntalaisten asenteisiin.

Indikaattori: 11

Lapsenoikeusteema: Yhdenvertaisuus

Kunnan oma arvio indikaattorin lähtötasosta: taso 1 taso 2

Kunnan oma arvio indikaattorin tasosta nyt: taso 1 taso 2 taso 3 taso 4

Suomen UNICEFin arvio indikaattorin tasosta nyt: taso 1 taso 2 taso 3 taso 4

Kunnan oma arvio tavoitteen toteutumisesta (%) **100**

Ovatko tavoitteelle asetetut toimenpiteet toteutuneet suunnitelman mukaisesti?

kyllä, kaikki valtaosin kyllä vain osittain ei lainkaan

Onko toimenpiteet ulotettu laajasti kunnan eri toimialoille (silloin kun mahdollista)?

kyllä pääsääntöisesti ei

Onko lasten osallisuus toteutunut tavoitteen toimenpiteissä (silloin kun se mahdollista)?

kyllä pääsääntöisesti ei

Onko toimenpiteissä varmistettu, että saadaan aikaan pysyviä muutoksia lasten elämässä?

kyllä pääsääntöisesti ei

Koordinaatioryhmän näkemyksiä tavoitteesta

Koordinaatioryhmän näkemyksiä arviointitapaamisessa:

Koordinaattori toi esiin, että kaikilla kunnan eri toimialoilla on tehty tätä työtä.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma liittyy osallisuussuunnitelmaan, n. vuosi sitten valmistui, etenee suunnitellusti. Muutos: yv-asiat nostetaan esille ja keskusteluun, ja se on jo iso asia sinänsä. Tuloksia, joita on saatu aikaiseksi: kyselyä ei olla vielä toteutettu uudestaan. Hyvinvointikysely on tehty, mutta seuraavaksi tulisi tehdä yv- ja ta-kysely. KTK:sta saadaan tuloksia: tasaiset tulokset, ei olla notkahdettu näissä tuloksissa lasten ja nuorten osalta. Aikuisten osalta ei ole kuntakohtaista tietoa olemassa samalla tavalla, eikä ihan pienten lasten osalta.

Kaikille koululaisille tehty kysely on tehty yhdenvertaisuuskysely uudestaan, mutta vielä ei olla ehditty katsoa tuloksia. On merkkejä siitä, että on syrjintää, ulkonäköön liittyvää, henkilön tyyliin tai kulttuuriin liittyviä asioita.

Varhaiskasvatus: ProVaka-toimintakulttuurimuutos on käynnissä, on kartoitettu arvoja, arvot valittu päiväkodeittain, kaikissa nousut arvoiksi yhteisöllisyys ja tasa-arvo sekä kunnioitus. Näiden pohjalta tehdään käyttäytymisohjeet. Vuosi sitten aloitettu pro-toiminta, eka kausi oli keskustelua ja toimintakulttuurin tukipilareiden rakentamista, ja henkilöstön sitouttamista. Tänä syksynä kaikki ryhtyneet toteuttamaan pro-toimintamallia. Lapset ovat innoissaan näistä, ahkerasti haluavat oppia tätä ja kerätä näitä merkkejä, palkkiot ovat lasten mielestä tosi kivoja. Hienosti lähtenyt käyntiin, yhteiset keskustelut olleet tosi tärkeitä onnistumisen varmistamiseksi. Lapset kohdataan tämän ansiosta suunnitellummin yksilöinä.

Koulu: Samassa aikataulussa mennään Pro-työssä, viime vuosi oli keskustelua ja koulutusta ja arvojen läpikäymistä, nyt ollaan käytännön työssä. Kuntatasoisesti kun katsoo, pienemmät yksiköt saavat asian etenemään nopeammin kuin isommat yksiköt. Toivottavasti kaikki luokat ovat päässeet nauttimaan toimintamalliin liittyvistä palkinnoista (positiivinen palaute ja yhteiset palkinnot ohjaavat huomion toivottuun käyttäytymiseen). Nyt on menossa toiset tavoitteet. Koulun puolella on haastanut kännykkäkielto (kielto ei ole sisällä pro-toiminnassa), tästä on käyty paljon keskusteltua. Oppilaat ovat sitä mieltä, että voisi olla kiva kurkata puhelinta päivän aikana, mutta kunnassa on nyt täysi kännykkäkielto.

Nuorten kokemus: Pro-mallissa palkintoja saa helposti. Palkinto on hyvä porkkana, näin ihmiset jaksavat keskittyä. Yläasteella sai hieman helpommin palkintoja, nyt niitä saa vähän vähemmän. Palkinnot ei kuitenkaan vaikuta kaikkiin ihmisiin, kaikki ihmiset eivät silti osaa käyttäytyä sovitusti.

Tekninen toimiala: Kun suunnitellaan puistoja tai tiloja, lasten osallisuusnäkökulma on mukana.

Seurakunnat: Perhepäivähoitajien luona kierretty, yhdessä tutustuttiin kiusaamisen ehkäisemisen materiaalin ja kannustettiin ko. materiaalin käyttöönottoon. Materiaali on suunnattu myös vanhemmille.

Lukutaito/Kirjasto: Kansallisen lukutaitostrategian pohjalta ollaan luomassa kunnan lukutaitostrategiaa, ryhmä on kasassa ja työtä olemme tehneet paljon. Nuoret ovat saaneet osallistua lukutaidon edistämisen työstämiseen.

Sivistysjohtaja: Nämä ovat isoja toimintakulttuurin muutoksen liittyviä asioita, jotka ovat hitaita viedä eteenpäin, kaikki tämä on edesauttanut, että olemme saaneet inklusiivisen toiminnan perusopetukseen. Iloinen ja yllättynyt siitä, miten inklusio on saatu läpi meidän strategioissamme.

Kun nämä asiat onnistuvat kunnassa, niin varmasti kiusaaminen, syrjintä ja ulkopuolisuuden tunne vähenee. Ei oteta sirpaleita jostain, vaan halutaan tehdä kokonaisvaltaisesti työtä, koska kaikki liittyy toisiinsa. Tässä tunnistetaan, että tämä on Tammelan voimavara.

Kunnan itsearviointilomakkeella:

Varhaiskasvatuksen ja koulujen syrjintää ehkäisevä työ, viestintä ja opetus ovat lisänneet lasten tietoisuutta syrjivistä käytännöistä. ProVaka ja ProKoulu toimintamallin toteuttaminen on lisännyt toisen huomioimista myönteisellä tavalla. Asenteissa huomataan vielä osittain kehittymisen varaa. Tiedon lisääminen ja viestintä lisää yhdenvertaisuutta.

Suomen UNICEFin kokonaisarvio ja huomiot tavoitteen toteutumisesta

Toimenpiteiden toteutuminen ja tulokset

Suomen UNICEFin kokonaisarvion mukaan tavoitteen 2 toimenpiteet ovat toteutuneet. Suomen UNICEFin kokonaisarvion mukaan tasonousua indikaattorissa on tapahtunut tasolta 2 tasolle 3.

Taso 3: Toteutuu hyvin

Yksittäisiä kampanjoita tms. syrjinnänvastaista kuntalaisviestintää on ollut ja tulossa. Kunnan oma viestintä edistää moninaisuuden näkymistä arjessa. Kunnan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmiin on kirjattu toimenpiteitä rasismia ja syrjintää vastaan.

Taso 4: Toteutuu erinomaisesti

Kunnalla on (mahdollisesti yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa) kampanjoita, sitoumuksia ja aktiivista viestintää kuntalaisille rasismia ja syrjinnänvastaisesta työstä. Vapaa sivistystyö, kirjastot, työväenopistot, urheiluseurat yms. toimivat aktiivisesti syrjintää vastaan. Kunnan oma viestintä edistää moninaisuuden näkymistä arjessa. Kunnan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmiin on kirjattu toimenpiteitä rasismia ja syrjintää vastaan. Syrjinnän vaarassa olevat kuntalaiset, lapset ja/tai järjestöt ovat mukana kampanjoiden ja toiminnan suunnittelussa ja niiden vaikutusten arvioinnissa.

Tehtyjen toimenpiteiden tuloksena Tammelassa tehdään entistä systemaattisempaa työtä syrjinnän ehkäisemiseksi. Työtä on edistetty erityisesti

- selvittämällä laajasti erilaisilla kyselyillä ja muilla menetelmillä lasten ja nuorten syrjinnän kokemuksia
- monipuolisia syrjintää ehkäiseviä toimenpiteitä sisältävällä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelulla niin koko kunnan kuin mm. koulujen ja varhaiskasvatusyksiköiden tasolla (ks. tarkemmin toimenpidekohtaiset huomiot alempana).

Suunnittelussa hyödynnetään lasten ja nuorten kokemustietoa.

Huomioita ja nostoja toimenpidekohtaisista tuloksista:

TP1: Kartoitus, millaista syrjintää esiintyy ja miten sitä voidaan vähentää.

- Kartoitettu laajasti 2023 - 2024, mm. peruskoululaisten yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokysely, kiusaamiskysely koululaisille ja huoltajille, kysely nuorisotiloissa, erätauko-keskustelut, varhaiskasvatuksessa monipuolisesti esim. kuvakortit ja keskustelut, tukiviittomat, draama. Kuntalaiskysely, myös järjestöjen kautta ja vammaisneuvosto.
- Lisäksi hyödynnetty kattavasti tilastot.
- Koululaisille uusittu kysely 2025, sen tulokset sekä ktk-tulokset käsitelty rehtoreiden kanssa.

TP2: Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmat

Hienoa, että on toteutunut laajasti. Seuraavat suunnitelmat on päivitetty:

- Kunnan tasa-arvo-, yhdenvertaisuus- ja osallisuussuunnitelma osana hv-suunnitelmaa
- Koulukohtaiset tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat
- Varhaiskasvatuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat ja tiimikohtaiset suunnitelmat ja tavoitteet toiminnalle
- Kirjastojen ja nuorisotilojen turvallisen tilan -periaatteet
- Päiväkotien ja koulujen inklusiosuunnitelmat

Kunnassa on tehty mm. seuraavia syrjintää ehkäiseviä toimenpiteitä:

- Kunnassa on aloitettu tutkimukseen perustuvan ProVaka ja ProKoulu -mallin ja toimintakulttuurin kehittäminen, jolla tavoitellaan kokonaisvaltaisesti ja pitkäjänteisesti pysyviä vaikutuksia syrjäytymisen ehkäisemiseen
- Lapsivaikutusten arvioinnin käyttöönotto ja kehittäminen
- Teknisellä palvelualueilla on huomioitu kaavoituksessa, puisto- ja liikenneväyläsuunnittelussa saavutettavuus ja esteettömyys. Turvallisuuskävelyt.
- Haavoittuvuutta vähennetään lisäämällä työntekijän tukea ja pienryhmätoimintaa, jotta lapsella on mahdollisuus oppia ja tuntea oppimisen ja osaamisen iloa.
- Maksuton varhaiskasvatus vuodesta 2023
- Lapsiperhetyö: varhaiskasvatuksen kiertävä sosionomi ja koulun hyvinvointiohjaaja ja nuorisotyön jalkautus.
- Lukutaitosuunnitelma
- Arjen kesyttämö (nepsy-haasteiden kanssa elävien lasten ja perheiden tueksi) yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa

TP3: Yhdenvertaisuutta edistävä viestintä.

- Painottunut yleiseen lapsenoikeusviestintään, sisältäen myös yhdenvertaisuusteemoja
  - Tehty kunnan viestintäsuunnitelma sekä -strategia vuonna 2024, LYK-osuudella. Yhdessä kvartaalissa painotus aina LYK-toiminnassa (viimeinen vuosineljännes). Toteutetaan myös koko vuoden ajalla.
  - Tehty yhdenvertaisuutta edistävää ja erilaisuudesta iloitsevaa kuntalaisviestintää erityisesti toimintakauden alkupuolella
  - Somessa julkaistu lasten kanssa tehtyjä asioita mm. toimintaympäristön kehittämisestä ja toiminnasta.
- Lapset ovat tehneet videoterveiset ja lapsivaikutusten lasit päättäjille. Lapsen oikeudet -kulkue Tammelan läpi, johon lapset laativat kyltit heille tärkeimmistä oikeuksista.

Lasten osallisuuden toteutuminen

Toteutunut hyvin:

- Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmien laadinnassa hyödynnettiin lapsilta saatua hyvinvointitietoa kouluterveyskyselystä ja lyk-kyselystä sekä koululaisten yhdenvertaisuuskyselystä. Kyselyt koululaisille 2024 ja 2025. Nuorisovaltuusto ottanut kantaa.
- Varhaiskasvatuksessa lapset päässeet arvioimaan haastattelun kautta tavoitteen toteutumista ja lisäksi kuvakorttien avulla. Varhaiskasvatuksen henkilöstö on kuvaillut, että lapsiryhmässä kiusaaminen ja syrjivä puhe ja käytös on vähentynyt, lapset ovat myös kohdelleet toisiaan paremmin.
- Viestinnässä lapset olleet monipuolisesti mukana.

Suomen UNICEFin huomioid ja suositukset jatkoa varten

Kansallinen data:

- Kouluterveyskysely: *Kokenut syrjintää koulussa tai vapaa-ajalla (summaindikaattori):*
Tammela v. 2023 31 % 8-9. lk (koko maa 33 %)
Tammela v. 2025 39 % 8-9 lk.(koko maa 34 %)
→ Kehitys tässä huolestuttavaan suuntaan, yli kansallisen keskiarvon. Toisaalta kunnan omassa kyselyssä (ensimmäinen koululaisten yhdenvertaisuuskysely) tulos parempi.
→ Seuraattehan tätä kehitystä ja analysoitte myös tuoreimman oman kyselyn tulokset.

Keräättehan systemaattisesti tietoa lasten syrjinnän kokemuksista mm. uusimalla lapsille ja nuorille suunnattuja kyselyjänne säännöllisesti. Lasten ja nuorten kokemusten seuranta tässä tärkeää, jotta

- voitte seurata suunnitelmiin kirjattujen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista
- saatte tietoa lasten ja nuorten kokemista ajankohtaisista syrjinnän muodoista
- osaatte tunnistaa ja asettaa jatkossa vaikuttavia toimenpiteitä syrjinnän ja rasismien ehkäisemiseksi.
- Viestiä kuntalaisille kuntanne lasten syrjinnän kokemuksista ja ajatuksista niiden vähentämiseksi

Varmistattehan, että jatkotyössä jokaisella lapsella, erityisesti eri tavoin syrjinnän vaarassa tai haavoittuvassa asemassa olevilla lapsilla, esimerkiksi vammaisilla lapsilla, on esteetön mahdollisuus tuoda näkemyksensä esiin, kun lasten kokemuksia selvitetään. Keräättehan lasten kokemustietoa monipuolisilla menetelmillä varmistaen esim. Avustajan, apuvälineiden, kuvien ym. käytön, jotta jokainen lapsi voi tulla kuulluksi.

Otattahan jatkotyössä huomioon tämän tavoitteen taustalla olleen indikaattorin tason 4, vaatimukset pyrkien huolehtimaan niiden toteutumisesta:

- vapaa sivistystyö, kirjastot, työväenopistot, urheiluseurat yms. toimivat aktiivisesti syrjintää vastaan.
- Kunnan oma viestintä edistää moninaisuuden näkymistä arjessa.
- Syrjinnän vaarassa olevat kuntalaiset, lapset ja/tai järjestöt ovat mukana kampanjoiden ja toiminnan suunnittelussa ja niiden vaikutusten arvioinnissa.
- Kunnalla on (mahdollisesti yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa) kampanjoita, sitoumuksia ja aktiivista viestintää kuntalaisille rasismien ja syrjinnänvastaisesta työstä.

TAVOITE 3. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin, mielenterveyden ja yhdessä tekemisen lisääminen (=koronasta elpyminen)

Lasten näkemyksiin perustuva tavoite

Kunnan oma arvio tavoitteen toteutumisesta (%) **100**

Ovatko tavoitteelle asetetut toimenpiteet toteutuneet suunnitelman mukaisesti?

kyllä, kaikki valtaosin kyllä vain osittain ei lainkaan

Onko toimenpiteet ulotettu laajasti kunnan eri toimialoille (silloin kun mahdollista)?

kyllä pääsääntöisesti ei

Onko lasten osallisuus toteutunut tavoitteen toimenpiteissä (silloin kun se mahdollista)?

kyllä pääsääntöisesti ei

Onko toimenpiteissä varmistettu, että saadaan aikaan pysyviä muutoksia lasten elämässä?

kyllä pääsääntöisesti ei

Koordinaatioryhmän näkemyksiä tavoitteesta

Kunnan itsearviointilomakkeelta:

Varsinaisten toimenpiteiden ulkopuolella:

Tekninen palvelualue on kehittänyt kunnan puisto- ja asuinalueita saavutettaviksi kaikille. Myös jalankulkuväylien esteettömyyttä on kehitetty. Leikkipuistoja on laadittu eri puolille laajaa kuntaamme. Kesäisin varhaiskasvatus järjestää maksutonta leikkikenttätoimintaa eri puolilla kuntaa. Kirjastoauto kiertää eri puolilla kuntaa hyvin laajasti. Jalkautuminen kunnan kyliin vähentää haavoittuvuutta

Osallisuuden vahvistaminen ehkäisee yhteiskunnasta syrjäytymistä. Tunne-, itsesäätely- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelu luo perustaa pitkäkestoiselle käyttäytymiselle.

Talous- ja hallintopalveluissa linkittyy siihen, että huomioidaan lapsivaikutusten arviointia taloussuunnittelussa. Lasten huomioiminen linkittyy vahvasti hyvinvointi-, yhteisö- kulttuuri ja viestintäkoordinaattoreiden työhön ja osallisuuden huomioimiseen asiakirjoissa.

Koordinaatioryhmän näkemyksiä arviointitapaamisessa:

Keskustelussa keskityttiin kiusaamisen ehkäisyn näkökulmaan.

Nuorilta kysyttiin kysymys: **Onko nuorten näkökulmasta onnistuttu kiusaamiseen puuttumisessa viime aikoina? Onko kiusaamista ja tekeekö aikuiset riittävästi kiusaamisen ehkäisemiseksi töitä?**

Nuorten vastaus: Kiusaaminen on usein huomaamatonta, aikuisten on vaikea tunnistaa ja puuttua siihen. Olemme tukioppilaita, joille voi tulla sanomaan, jos on kiusaamiskokemuksia - mutta emme ole varmoja, onko tästä kerrottu oppilaille, että meille voi tulla sanomaan, jos kokee tai todistaa kiusaamista, tämä on vähän epäselvää.

Koulun edustaja: Koronan päättymisaika oli erikoinen aika, siitä toipuminen arkirutiineihin pääsemiseksi on kestänyt yllättävän kauan. Some-maailman räjähdysmäinen kasvu, se näkyy enemmän, eli että jos somessa tapahtuu kiusaamista, niin se näkyy koulun arjessa, ja koulun on tähän vaikea päästä puuttumaan. Miten saisi opetettua niitä tapoja, miten toimia oikein somessa ja miten voi tuoda esille sitä, että on ikävä olo tai jos ei ole hyvä olo koulussa.

Tukioppilastoiminta on hyvällä mallilla, mutta onko tarpeeksi puhuttu muille oppilaille, että tukioppilaille voi kertoa kiusaamisesta – tätä on helppo lähteä edistämään. Uusi koulu ja uusi

piha, on enemmän tilaa, tietynlainen nahistelu on vähentynyt.

Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetus ja sen jatko: Erillinen työntekijävahvistus, miten jatkossa tätä turvataan? Kuntaan saatiin kiusaamisen ehkäisemisen rahalahjoitus, ensimmäisen vuoden aikana oli työntekijä, joka kiersi kaikilla kouluilla ja kävi läpi tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Kun määräaikaisuus loppui, jatkettiin työtä e ProVaka ja ProKoulu -toiminnalla tätä työt jatketaan, ja näin on tapahtunut eli yhdestä työntekijästä tulikin monta työntekijää. Vaka:ssa hyvin vahvasti toteutetaan vuorovaikutustaitojen opettelu osana jokaisessa arjen hetkessä, aikuisten vahva läsnäolo ja sensitiivisyys on tässä tärkeää. Ohjattujakin hetkiä on, ja näistä keskustellaan lasten kanssa, vaka:ssa läsnäolo on erilaista, kouluissa pro-toiminnan kautta huomioidaan tätä.

Harrastaminen:

UNICEFin kysymys: kuinka paljon on lapsia ja nuoria, joilla ei ole harrastusta? Miten jatkossa ratkaisette tätä?

Kunnan koululaiskyselyssä oli harrastuksista kysely, aika monella oli muita kuin kunnan tarjoama harrastus, kaikki eivät kuitenkaan mieltäneet omaa harrastusta varsinaisesti harrastukseksi. Tunnistettuja haavoittuvuuksia: perheiden erilaiset tilanteet ja koska kunta on laaja maantieteellisesti, niin etäisyydet voivat olla haaste.

Suomen UNICEFin kokonaisarvio ja huomiot tavoitteen toteutumisesta

Toimenpiteiden toteutuminen ja tulokset

Suomen UNICEFin kokonaisarvion mukaan tavoite 3 on ollut laaja ja todella kunnianhimoinen tavoite, jolla on tartuttu isoon joukkoon lasten hyvinvoinnin haasteita monipuolisilla toimenpiteillä ja kokonaisvaltaisella otteella.

Tavoitteen toimenpiteet ovat toteutuneet pääsääntöisesti hyvin ja niillä on tavoiteltu sekä saavutettu pysyviä muutoksia. Toimenpiteillä on mm. saatu aikaan paljon positiivisia muutoksia lasten ja nuorten harrastamisen ja vapaa-ajantoiminnan mahdollisuuksiin, tartuttu aiempaa systemaattisemmin kiusaamisen ehkäisyyn ja lisätty lasten kanssa työskentelevien ammattilaisten osaamista lasten hyvinvoinnin eri ulottuvuuksien vahvistamisesta. Erityisesti varhaiskasvatuksessa on onnistuttu hienosti lasten tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa.

Nostoja ja huomioita toimenpidekohtaisista tuloksista:

TP1: Harrastustoiminta

Monipuolisia toimia!

- Harrastamisen Suomen mallilla saatiin lisättyä aluksi 8 harrastekerhoa. Nyt kerhoja on 12. Kerhoissa on mukana joka viides tammelainen lapsi. Kuljetus kerhoihin järjestetty, hienoa! Kerhoissa maksuton välipala. Palautetta kerätään kyselyin.
- Liikuntapassi kattaa kaikki eskarit ja 1. 2. luokkalaiset (ilmaisia kokeiluja)
- Nuorisotoimi järjestää kerhoja nuorten toiveen mukaisesti. Tavoite harrastustoiminnan lisäämisestä on toteutunut ja nuoret ovat saaneet kuntaan toivomiaan kerhoja. Kunnassa on

aloitettu nuorten toiveesta seuraavat kerhot: bänditoiminta, podcastien tekeminen ja miekkailukerho.

- Hienoa, että hyvinvointisuunnitelmassa tavoite lisätä nuorten toiveesta kohtauspaikkoja ja nuorisotyöntekijä.
- Aloitettu vuosittaiset harrastemessut, toteutuneet 3 kertaa.
- Maksuttomat liikuntasalivuorot perheille otettu käyttöön.
- Kirjaston ja nuorisopalvelun yhteiset kerhot, satutunnit mm.

TP2: Ilmapiiiriin ja kiusaamiseen puuttuminen

- Palkattu kuntaan 2021 lapsille tehdyn kyselyn perusteella kouluilla työskennellyt työntekijä kiusaamisen ehkäisyn työhön 2023-2023
- Someturvasovellus
- ProKoulua ja ProVaka toimintamallin käyttöönotto 2024 – 2027. Systemaattinen suunnittelu- ja kehittämistyö aloitettu 2025 ProKoulu ja ProVaka kautta, tavoitteena jatkuva toimintamalli 3 vuoden kehittämistyön jälkeen
  - Kehitetään käyttäytymissääntöjä ja positiivisen palautteen antoa, tavoitteena vähentää kiusaamista ja häiriökäyttäytymistä sekä lisätä osallisuutta ja yhdenvertaisuutta.
  - Toimintamallilla tähtäämme pysyviin muutoksiin ja toimintakulttuurin muutokseen, jolla on pitkäaikaisia vaikutuksia kiusaamisen vähentämiseen ja myönteisen vuorovaikutuksen edistämiseen.
- Varhaiskasvatuksessa leikkipedagogiikan aktiivinen kehittäminen ja käyttö
- Kiusaamisen ehkäisemisen suunnitelma ja kiusaamiseen puuttumisen ohjeet 2025 jokaisella koululla, koulun aloittajien huoltajien opas. Suunnitelma päivittyy säännöllisesti osana ProKoulu ja ProVaka -toimintaa

TP3: Tunne- ja vuorovaikutustaidot

- Varhaiskasvatuksessa toteutettu systemaattisesti ja on osa toimintakulttuuria myös jatkossa.
- Kouluissa vuonna 2024 aloitettu ja toteutettu opetusta tunne- ja vuorovaikutustaitoista. Jatkossa toteutetaan osana ProKoulu -toimintamallia.

TP4: Lasten kanssa toimivien ammattilaisten mielenterveysosaamisen lisääminen

- Monipuolisia koulutuksia ammattilaisille toimintakauden aikana, osittain nimenomaan tästä teemasta, osittain tätä teemaa täydentäviä.
- Tammela mukana maakunnallisessa Lyk-työssä lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin polun kehittämisessä hv-alueen kanssa.
- Omatiimi ja arkitiimi -toiminnot aloitettu tai alkamassa uutena yhteisenä työnä hyvinvointialueen kanssa.

Lasten osallisuuden toteutuminen

Lasten osallisuus on toteutunut hyvin, monipuolisesti ja eri menetelmin.

Lasten oman arvioinnin tuloksia tavoitteen ja toimenpiteiden onnistumisesta:

Harrastustoiminta:

- Varhaiskasvatuksessa lapset kertovat positiivista tavoitteen toteutumisesta. Tehty haastattelu harrastamisesta.
- Yhtenäiskoulu Harmonian 1. luokan oppilaat arvioivat harrastamistoimenpiteen toteutumista
  - Liikuntapassista hyviä kokemuksia, samoin harrastusten sisällöstä

- Monitoimikerho saa lapsilta hyvää palautetta vapaasta leikistä ja siitä, että saa tehdä sitä, mistä tykkää.
- Toisaalta myös paljon lisätoiveita
- Toive, että olisi helpompi mennä, jos on kavereita myös
- Lapset, jotka eivät ole mukana harrastamisen mallin toiminnassa, kertovat, että heillä on muu harrastus ja siksi eivät ole ehtineet mukaan kunnan järjestämään toimintaan.
- Nuorisotiloissa käyvien nuorten määrä on lisääntynyt merkittävästi. 2024 -> 2025: 30-40 ja nyt n. 80 nuorta.
- Kunnan harrastuksiin osallistumista seurataan kyselyllä. Joka viides tammelalainen koululainen on mukana kunnan järjestämässä harrastustoiminnassa

Kiusaamisen ehkäisy:

Kunnan oma kiusaamiskysely koululaisille: 2021 ja 2024. Vuoden 2024 kyselyn perusteella osa oppilaista on kokenut kiusaamista koulussa:

1.-4. lk **17 % koki kiusaamista**, 58 % ei ole kiusattu, 25 % ehkä (vastaukset painottuivat 3.-4. luokkiin)

- 5.-6. lk **11 % koki kiusaamista**, 71 % ei ole kokenut kiusaamista, 17 % ei ole varma

- 7.-9. lk **2 % koki kiusaamista useita kertoja viikossa**, **1 % noin kerran viikossa**, **3 % pari kertaa kuukaudessa**, **10 % muutaman kerran**, 84 % ei lainkaan

Kun tuloksia vertaa vuoden 2021 kyselyyn, **kaikkien luokkien kohdalla kiusattujen määrä on hieman vähentynyt** (1.-4. lk vähentynyt 3 %, 5.-6. lk 2 % ja 7.-9. lk 7 %).

➔ HUOM! Kouluterveyskyselyn tulokset osin erisuuntaiset, ks. alempana.

Varhaiskasvatuksessa kiusaaminen on vähentynyt itsearviointin, lasten havainnoinnin sekä lasten kanssa käytyjen keskustelujen mukaan. Mielekkäät leikkiympäristöt ja aikuisen läsnäolo leikeissä ehkäisee kiusaamisen syntyä.

Varhaiskasvatuksessa keskusteltu lasten kanssa toisia kunnioittavasta käytöksestä, lapset osasivat kertoa siitä hienosti, mm. että "antaa leikeissä toiselle leikkirauhan" eli "ei riko toisen leikkejä tai jätä ketään ulkopuolelle leikeistä",

Tunne- ja vuorovaikutustaidot:

Erityisesti varhaiskasvatuksessa arvioitu tätä lasten kanssa. Vaikutukset ovat nähtävissä lasten käyttäytymisessä. Myös vanhemmat ovat antaneet myönteistä palautetta. Varhaiskasvatuksessa lapset osasivat nimetä toiminnassa käytettyjä tapoja ja kertoa, mitä olivat oppineet. Kysymys 5-vuotiaille lapsille, miten taitojen harjoittelu on onnistunut lasten mielestä ja näkykö harjoittelu arjessa:

"Mä oon oppinut ilon ja surun"

"Mä oon oppinut ilmeet"

"Antaa toisellekin vuoron"

"Pitää sanoa aikuiselle jos tulee harmitus"

Kansallinen data lasten hyvinvoinnista tähän tavoitteeseen linkittyen:

Kouluterveyskyselyn tulokset vaihtelevia. Osa tuloksista tukee tavoitteen onnistumista hienosti. Osa kehityssuunnista osoittaa, että systemaattinen jatkotyö on tavoitteen teemoissa edelleen

tärkeää ja tulokset tulee ottaa huomioon, jotta työtä voidaan kohdistaa ja vahvistaa juuri niillä osa-alueilla, joilla kehitys on tällä hetkellä heikompaan suuntaan. Kokonaisvaltaisen lasten hyvinvoinnin edistämisen tulokset toivottavasti näkyvät myös kansallisessa datassa pidemmällä aikavälillä.

Yksinäisyys:

Huolena vuonna 2021.

Ei yhtään hyvää ystävää

4. ja 5. lk oppilaista: 2019 0%, 2021 0%, 2023 1,1%, 2025 2 %

8. ja 9. lk oppilaista: 2019 6,0%, 2021 9,9%, 2023 8,4%, 2025 7 %

→ Suunta positiivinen. Hienoa!

Kiusatuksi tuleminen:

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista, vuonna 2023 10,3 %, vuonna 2025 12 %.

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista, vuonna 2023 9,4 %, vuonna 2025 12 %

→ Kehitys valitettavasti heikompaan suuntaan (jo vuodesta 2019).

Harrastaminen:

V. 2023:

8.-9. lk. oppilaista 91 % harrastaa

4.-5. lk 88 % harrastaa).

V. 2025:

8.-9. lk oppilaista 79 %

4. ja 5. lk oppilaista 82 %

→ Kehitys valitettavasti heikompaan suuntaan, erityisesti yläkouluikäisten harrastaminen laskenut jonkin verran.

Mielen hyvinvointi:

Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana

8. ja 9. luokan oppilaista 2021: 6 %, 2023: 2 %, 2025: 8 %

→ Suunta positiivinen. Hienoa!

Vähintään kaksi viikkoa kestänyt masennusoireilu

8. ja 9. luokan oppilaista: 2019: 23 %, 2021: 23 %, 2023: 17 %, 2025: 20 %

Mielialaan liittyviä ongelmia kahden viikon aikana

4. ja 5. luokan oppilaista: 2019: 20,2%, 2021: 22,9%, 2023: 31,0%

→ Näissä suunta huonompaan päin.

Suomen UNICEFin huomiot ja suositukset jatkoa varten

Varmistatthän jatkotyössänne, että

- Tunnistatte, minkä verran kunnassanne on vielä lapsia ja nuoria, joilla ei vielä ole harrastusta ja työskentelette sen eteen, että juuri nämä lapset pääsevät jatkossa harrastustoiminnan piiriin. Miten tunnistatte, mitä esteitä harrastamisen tiellä vielä on ja miten ne voitaisiin poistaa?
- Teillä on jatkossakin kiusaamiseen puuttumisen systemaattiset toimintatavat ja rakenteet, ottaen työhön mukaan myös perheet ja mm. kolmannen sektorin. Tärkeää on, että lapsilla on tiedossa se, kenen puoleen kääntyä, jos kohtaa kiusaamista koulussa, vapaa-ajalla tai somessa, ja se, miten aikuiset tässä tilanteessa auttavat.
- Varmistattehan myös muissa lapsille suunnatuissa toiminnoissa, kuten nuorisopalveluissa ja harrastustoiminnassa, varmistetaan, että kiusaamista ehkäistään aktiivisesti ja siihen puututaan aina.
- Jatkossa huomioitte erityisesti eri tavoin haavoittuvassa asemassa olevien tarpeet, tilanteen ja oikeuden tulla kuulluksi lasten hyvinvointia edistävässä työssä.

TAVOITE 4. Kunta huolehtii, että osallisuus toteutuu lasten jokapäiväisissä kasvuympäristöissä. Osallisuuden edistäminen on ohjaava toimintaperiaate lasten ja nuorten kanssa työskenteleville.

Indikaattori: 61

Lapsenoikeusteema: Osallisuus

Kunnan oma arvio indikaattorin lähtötasosta: taso 1 taso 2

Kunnan oma arvio indikaattorin tasosta nyt: taso 1 taso 2 taso 3 taso 4

Suomen UNICEFin arvio indikaattorin tasosta nyt: taso 1 taso 2 taso 3 taso 4

Kunnan oma arvio tavoitteen toteutumisesta (%) **100 %**

Ovatko tavoitteelle asetetut toimenpiteet toteutuneet suunnitelman mukaisesti?

kyllä, kaikki valtaosin kyllä vain osittain ei lainkaan

Onko toimenpiteet ulotettu laajasti kunnan eri toimialoille (silloin kun mahdollista)?

kyllä pääsääntöisesti ei

Onko lasten osallisuus toteutunut tavoitteen toimenpiteissä (silloin kun se mahdollista)?

kyllä pääsääntöisesti ei

Onko toimenpiteissä varmistettu, että saadaan aikaan pysyviä muutoksia lasten elämässä?

kyllä pääsääntöisesti ei

Koordinaatioryhmän näkemyksiä tavoitteesta

Koordinaatioryhmän ja lasten ja nuorten näkemyksiä arviointitapaamisessa:

Yläkoululaiset toivat esiin näkemyksen siitä, ettei lapsilla ja nuorilla ole varmuutta siitä, miten lasten ja nuorten mielipiteet ja vastaukset eri kyselyihin ovat vaikuttaneet ja muuttaneet koulun toimintaa. Lapsilta ja nuorilta kysytään asioita mm. wilman kautta ja oppilashuollon palautekyselyissä. Tunnistettiin myös, etteivät kaikki lapset ja nuoret välttämättä vastaa näihin

kyselyihin tosissaan. Luottamushenkilöedustaja vahvasti nuorten esittämää toivetta siitä, että erilaisiin kyselyihin yms. vastaajille kerrottaisiin, että kuka vastaukset lukee, miten niitä käsitellään ja milloin niihin palataan.

Kunnan raportoinnissa tuli esiin se, miten hienosti arjessa varhaiskasvatusikäisten lasten yksilöllinen osallisuus ja kohtaaminen toteutuu. Tapaamisessa olleiden kouluikäisten nuorten kokemus oli, ettei yksilöllistä kohtaamista tapahdu niin paljon koulussa. Koulussa korostuu anonyymit kyselyt. Opettaja saattaa kysyä yleisesti tunnilla kuulumisia, mutta ei välttämättä oppilaskohtaisesti.

Koulun puheenvuorossa tunnistettiin haaste oppilaan ja opettajan kahdenkeskisissä kohtaamisissa, mutta tämä voi olla opettajakohtaista, esimerkiksi ketkä pysähtyvät välitunneilla juttelemaan. Erityisopetuksen vinkkelistä pienimpien kanssa esim. saneluja tehdessä, kun lapsi tulee yksittäin, pääsee tutustumaan. Aineenopettajat kohtaavat useimmiten varmaan porukkana. On hyvä pohtia, miten tilanteita voisi luoda, jossa yksilöllinen kohtaaminen mahdollistuu myös kouluikäisten lasten ja nuorten kanssa.

Yhtenä ideana tapaamisessa tunnistettiin, että luottamushenkilöt voisivat toimia eräänlaisina koulukummeina. Koulukummi jalkautuisi koululle ja kyselisi kuulumisia ja näin tieto ja ymmärrys lasten ja nuorten arjesta lisääntyisi.

Osallisuusagenttitoiminnan jatkumo koettiin olevan kunnossa: jos joku osallisuusagenttina toimiva henkilö lähtisi, tilalle saataisiin uusi agentti. Eli osallisuusagenttitoiminta on juurrutettu pysyväksi osaksi kunnan toimintaa.

Suomen UNICEFin kokonaisarvio ja huomiot tavoitteen toteutumisesta

Toimenpiteiden toteutuminen ja tulokset

Suomen UNICEFin kokonaisarvion mukaan tavoitteen 4 toimenpiteet ovat toteutuneet. Suomen UNICEFin kokonaisarvion mukaan tasonousu indikaattorissa on toteutunut tasolta 2 tasolle 3.

Taso 2: Toteutuu jossain määrin

Osallisuuden edistäminen on kuvattu kuntakohtaisissa tai koulukohtaisissa opetussuunnitelmissa sekä varhaiskasvatussuunnitelmissa. Osallisuus on kuvattu kaikkien lasten ja nuorten mahdollisuutena kunta- ja yksikkökohtaisissa opetussuunnitelmissa.

Taso 3: Toteutuu hyvin

Osallisuuden edistäminen on kuvattu kuntakohtaisissa tai koulukohtaisissa opetussuunnitelmissa sekä varhaiskasvatussuunnitelmissa. Osallisuuden edistämistä tarkastellaan lisäksi poikkihallinnollisesti siten, että kaikki toimialat osallistuvat osallisuuden kasvun edistämiseen, myös yksittäistä lasta koskevissa asioissa.

Taso 4: Toteutuu erinomaisesti

Kunnassa on selkeät vastuut osallisuuden edistämiseksi, ja sitä tuetaan lasten ja nuorten kaikissa kasvuympäristöissä. Ammattilaisia myös koulutetaan osallisuuden edistämiseksi. Osallisuuden edistäminen on kuvattu kuntakohtaisissa tai koulukohtaisissa opetussuunnitelmissa sekä varhaiskasvatussuunnitelmissa. Suunnitelmissa huomioidaan osallisuuden edistäminen eri ikäkausina ja kehitysvaiheissa.

Suomen UNICEFin kokonaisarvion mukaan osallisuusagenttitoiminnalla on saatu luotua pysyvä lasten ja nuorten osallisuutta ylläpitävä ja kehittävä rakenne kuntaan. Erityiskiitos Tammelan kunta saa siitä, miten hienosti varhaiskasvatusikäisten lasten osallisuutta on edistetty.

Kansallinen data:

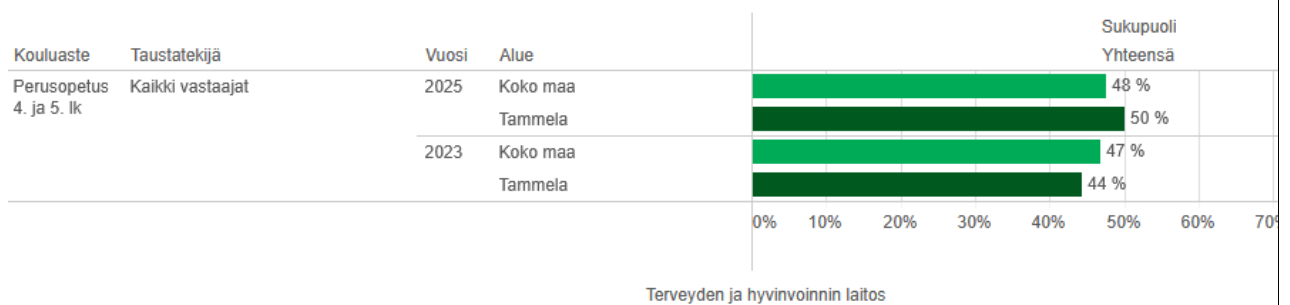
Mitattava asia: Osallistunut koulun asioiden suunnitteluun (4-5. lk)

Tavoitearvo: ei määritelty

Toteutunut arvo (2025, KTK): 50 %

Tulokset ovat parantuneet v. 2023 verrattuna.

Osallistunut koulun asioiden suunnitteluun (summaindikaattori)

Nostoja ja huomioita toimenpidekohtaisista tuloksista:

TP1: Koulutetaan jokaisesta kunnan toimipaikasta yksi henkilö osallisuuskoordinaattoriksi, joka vie osallisuus asiaa eteenpäin omassa yksikössään. Tavoitteena pohtia mitä osallisuus tarkoittaa omassa toimipaikassa, miten osallisuus toteutuu tällä hetkellä ja miten voisimme sitä toteuttaa. Kouluttajaksi pyydetään aiheeseen perehtyneitä tutkijoita.

- Erinomaisia esimerkkejä siitä, miten erityisesti vaka-ikäisten lasten osallistuminen on varmistettu. Pienempien lasten kohdalla myös osallisuuden sosiaalinen ulottuvuus eli ”kuulumisen tunne” (esim. kaveruussuhteet) hyvin huomioitu.

Lasten osallisuuden toteutuminen

Lasten osallisuus on toteutunut erinomaisesti tässä toimenpiteessä.

Suomen UNICEFin huomiot ja suositukset jatkoa varten

- Kunta on erinomaisesti huomioinut ja toteuttanut varhaiskasvatusikäisten lasten osallisuutta. Jatkossa on tärkeä varmistaa, että myös kouluikäisten lasten ja nuorten kohdalla osallisuusagenttien toiminta ja osallisuustoiminta laajemminkin on yhtä systemaattista.

Erityistä huomiota kannattaa kiinnittää siihen, miten kouluikäisten lasten yksilöllinen kohtaaminen toteutuu koulun arjessa.

- Huomioikaa, että osallisuuteen sisältyy myös sosiaalinen ulottuvuus ja erityisesti nuorten kohdalla kaveruussuhteiden ja kuuluminen vertaisten yhteisöön, on tärkeää.
- Jatkossa kunta voisi pohtia, miten huomioidaan haavoittuvimmassa asemassa olevien lasten näkemysten kuuleminen. Voisiko tämä olla asia, jonka osallisuusagentit ottaisivat seuraavaksi tavoitteekseen?
- Säilyttäkää edelleen vahvana eri ikäisten lasten ja nuorten säännöllinen näkemysten kuuleminen osana kaupungin työtä.
- Varmistakaa, että lapset ja nuoret saavat tietoa, miten heidän esiin nostamansa kehittämiskohteet tai -asiat etenevät ja milloin (osallisuuden prosessi: ennen, aikana ja jälkeen). On tärkeä kertoa lapsille ja nuorille, miten heidän näkemyksensä otettiin huomioon ja mitä vaikutuksia niillä oli muutoksessa.
- Muistakaa tarjota jatkossakin lisätietoa, materiaalia ja koulutusmahdollisuuksia laajasti kunnan viranhaltijoille ja työntekijöille osallisuusosaamisen lisäämiseksi.

Tukea jatkoa varten:

- Verkkokoulutus osallisuudesta: [Lapsen oikeudet – Osallisuus ja osallistaminen](#)
- Osallisuuden hyviä käytäntöjä: Lapsiystävällinen kunta -Teams – Hyvät käytännöt – Teema-alue osallisuus

TAVOITE 5. Tehdään Tammelaan tutummaksi lapsille ja lapsiperheille lasten itsensä toimesta

Vapaasti valittu tavoite.

Kunnan oma arvio tavoitteen toteutumisesta (%)

Ovatko tavoitteelle asetetut toimenpiteet toteutuneet suunnitelman mukaisesti?

kyllä, kaikki valtaosin kyllä vain osittain ei lainkaan

Onko toimenpiteet ulotettu laajasti kunnan eri toimialoille (silloin kun mahdollista)?

kyllä pääsääntöisesti ei

Onko lasten osallisuus toteutunut tavoitteen toimenpiteissä (silloin kun se mahdollista)?

kyllä pääsääntöisesti ei

Onko toimenpiteissä varmistettu, että saadaan aikaan pysyviä muutoksia lasten elämässä?

kyllä pääsääntöisesti ei

Koordinaatioryhmän näkemyksiä tavoitteesta

Kunnan itsearviointilomakkeelta:

Lapset ovat käyneet kulttuuriperintökohteissa ja saaneet tietoa niistä. Näin tavoitteena ollut tietämys paikallisista kohteista on lisääntynyt. Lapset tietävät, mitä Tammelassa on ja he voivat myös perheen kanssa retkeillä näissä kohteissa.

Suomen UNICEFin kokonaisarvio ja huomiot tavoitteen toteutumisesta

Toimenpiteiden toteutuminen ja tulokset

Suomen UNICEFin kokonaisarvion mukaan tämän vapaavalintaisen tavoitteen toimenpiteet ovat toteutuneet suunnitelman mukaisesti.

Olette tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti edistäneet lasten tutustumista kuntanne kulttuuriperintökohteisiin ja lisänneet lasten tietämystä oman kuntansa kulttuurikohteista. Työn jatkuminen on varmistettu säännöllisesti laadittavilla vuosisuunnitelmilla. Toimenpiteet ovat edistäneet lapsen oikeutta osallistua kulttuurielämään tutustumalla paikallisiin kulttuuriperintökohteisiin ja vahvistaneet lasten osallistumista oman yhteisönsä kulttuurielämään.

Nostoja ja huomioita toimenpidekohtaisista tuloksista:

TP1: Kulttuuriperintökasvatussuunnitelman toteuttaminen

- Suunnitelma tehty 2024, vuosisuunnitelmat jatkossa vuosittain. Hienoa! Kulttuurikasvatussuunnitelman luomisessa on tehty yhteistyötä kulttuuripalveluiden kanssa.
- Vuodesta 2024 alkaen kouluissa ja varhaiskasvatuksessa aktiivisesti vierailuja eri kohteisiin, erityisen aktiivisesti varhaiskasvatuksessa
- Seurakunnalta hieno palaute: lapset osaavat esittää vierailulla entistä enemmän kysymyksiä ja ovat kiinnostuneita.

TP3: Kulttuuriperintökohteessa havaitun ilmiön selvittäminen ja tutkiminen

- Varhaiskasvatuksessa erityisen kokonaisvaltaisesti tutkittu ja käsitelty kokemuksia ja ilmiöitä sekä arvioitu retkien antia.
- Ainakin osassa kouluista toteutunut hyvin.

Lasten osallisuuden toteutuminen

Toteutunut kaikissa toimenpiteissä pääosin suunnitellun mukaan.

Suomen UNICEFin huomiot ja suositukset jatkoa varten

Varmistatthän, että kulttuurikasvatuksen vuosisuunnitelman laaditaan jatkossakin säännöllisesti mahdollistaen myös lasten ja nuorten osallisuuden suunnitelman laadinnassa ja arvioinnissa.

Kiinnitätthän jatkossa erityistä huomiota eri tavoin syrjinnän vaarassa olevien lasten kulttuurikasvatuksen edistämiseen.

Jatkatthän hienoa tätä hienoa työtä, joka vahvistaa lasten kuuluvuuden tunnetta ja juurtumista omaan asuin ympäristöönsä ja yhteisöönsä.

6. Kunnan palaute Suomen UNICEFille Lapsiystävällinen kunta - yhteistyöstä

Mikä Suomen UNICEFin toiminnassa on tukenut kuntaa Lapsiystävällinen kunta -työssä erityisen hyvin?

Itsearviointilomakkeelta:

Kiitos saamastamme ohjauksesta.

Lyk-koordinaattoritapaamiset ovat olleet hyödyllisiä.

Toimintasuunnitelma ja siihen saatu ohjaus ovat ohjanneet pohtimaan syvällisemmin asioita.

Olemme lyk-työn myötä saaneet lisää sisältöä Lapsen oikeuksien huomioimiseen.

Kiitos, kun voimme olla toteuttamassa tärkeää työtä jokaisen lapsen eduksi.

Tapaamisessa:

Kiitos, avartavia kysymyksiä, joita jäämme pohtimaan.

Mikä Suomen UNICEFin toiminnassa ei ole toiminut hyvin? Mitä Suomen UNICEFin toiminnassa tulisi kehittää, jotta se tukisi yhä paremmin kunnan Lapsiystävällinen kunta -työtä?

Itsearviointilomakkeelta:

UNICEFin lomake on pitkä ja päällekkäinen. Asiat menevät limittäin moneen kohtaan eli tulee tunne, että laitetaan moneen paikkaan sama asia.

7. Lapsiystävällinen kunta -tunnustus ja seuraavat askeleet

Kunnallenne myönnetään Suomen UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -tunnustus. Lämpimät onnittelet!

Kunnan Lapsiystävällinen kunta -työ **on edennyt** tunnustuksen kriteerien mukaisesti.

Suomen UNICEF myöntää kunnalle Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen.

kyllä

Perustelut:

Tammelan Lapsiystävällinen kunta -työn toimintasuunnitelman tavoitteille ja toimenpiteille asetetut tavoitteet ja tulokset on saavutettu hienosti. Suomen UNICEFin tavoitekohtaiset arviot tuloksista on kirjattu tämän lomakkeen kohtaan 5.

Lapsiystävällinen kunta -mallin tunnustuksen kriteerit ovat toteutuneet kuntanne kehitystyössä. Näin ollen Suomen UNICEF myöntää Tammelalla Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen.

Tunnustus myönnetään Suomen UNICEFin kokonaisarvion perusteella 2 vuodeksi.

Lämpimät onnittelut! Upeaa työtä!

Kunta **sitoutuu jatkamaan** Lapsiystävällinen kunta -työtä mallin pääperiaatteiden, työvaiheiden ja ohjeistusten mukaisesti Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen myöntämisen jälkeen.

kyllä

Kunnan Lapsiystävällinen kunta -työn seuraavat askeleet:

- A) Kunta ja Suomen UNICEF sopivat yhdessä Lapsiystävällinen kunta -**tunnustuksen julkaisemisen ajankohdan** sekä tunnustukseen liittyvästä viestinnästä.
- B) Kunta saa tunnustuksen myöntämisen jälkeen jatkaa UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -**Lapsiystävällinen kunta -yleislogon** käyttöä. Huomioitahan logon [käyttöohjeet](#), jotka ovat saatavilla digipalvelussa.
- C) Tunnustuksen julkistamisen jälkeen kunta jatkaa Lapsiystävällinen kunta -työtä mallin [työvaiheiden](#) ja ohjeistusten mukaisesti **seuraavaan LYK-toimintasuunnitelmakauteen**. Suomen UNICEF toimittaa kunnalle toimintaohjeet uuden toimintasuunnitelmakauden käynnistämiseksi.
- D) Jos kunta saa LYK-tunnustuksen seuraavan, tulevan (kaksivuotisen) toimintasuunnitelmakauden jälkeen UNICEF arvioi tällöin myös, onko kunnalla edellytykset siirtyä tämän jälkeen Lapsiystävällinen kunta -alumnimalliin ([kriteerien täytyessä](#)).

Kunnan seuraava seurantatapaaminen Suomen UNICEFin kanssa on ***noin puolen vuoden kuluttua*** arviointitapaamisesta, kun kunnan uusi nykytilan kartoitus sekä uusi Lapsiystävällinen kunta -työn toimintasuunnitelmaluonnos on valmiina.

Seuraavan seurantatapaamisen arvioitu ajankohta:

Kesä 2026

Seuraavan arviointitapaamisen arvioitu ajankohta tällä hetkellä:

Vuosi 2028

:

**Lämpimät onnitellut Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksesta!
Kiitos, että olette lasten puolella.**

**Mahtavaa, että voimme tehdä jatkossakin yhdessä työtä
yhä lapsiystävällisemmän Suomen rakentamiseksi!**

